

คำเสียหายในเชิงลงโทษ

นางสาวกฤษณา พิษณุโกศล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-990-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014174

117464282

PUNITIVE DAMAGES

Miss Krisana Pisnukosol

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-568-990-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์   คำเสียหายในเชิงลงโทษ
โดย   นางสาวกฤษณา พิษณุโกศล
ภาควิชา   นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาญวิทย์ ยอดมณี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนะชีวะกุล)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม)

..... กรรมการ
(อาจารย์สมโชค เจริญลาภ)

..... กรรมการ
(อาจารย์กัมภีร์ แก้วเจริญ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุขุม ศุภนิตย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาญวิทย์ ยอดมณี)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

กฤษฎา พิษณุโกศล : ค่าเสียหายในเชิงลงโทษ (PUNITIVE DAMAGES) อ.ที่ปรึกษา :
ผศ.ชาญวิทย์ ยอคมณี, 110 หน้า.

ค่าเสียหายในเชิงลงโทษ เป็นค่าเสียหายที่กำหนดให้ผู้กระทำละเมิดต้องชดใช้แก่ผู้เสียหายเพิ่มเติมขึ้นนอกเหนือจากค่าสินไหมทดแทนความเสียหายตามธรรมดา เพื่อตอบแทนความรุนแรงแห่งพฤติการณ์ของการทำละเมิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษผู้ละเมิดซึ่งมีพฤติการณ์จงใจไม่นำพาต่อกฎหมายและสิทธิของบุคคลอื่น ค่าเสียหายเช่นนี้มักจะกำหนดในคดีละเมิดมากกว่าคืออย่างอื่น

ทฤษฎีที่ยืนยันการกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษ ก็คือ ค่าเสียหายในเชิงลงโทษถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นการลงโทษจำเลย และเพื่อเป็นตัวอย่างในการป้องกันการกระทำผิดที่คล้ายคลึงกันในอนาคต ค่าเสียหายในเชิงลงโทษเป็นหลักการของประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) โดยเฉพาะไม่ได้เป็นหลักที่รับมาจากกฎหมายโรมัน และไม่เป็นที่รู้จักกันในประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law)

เนื่องจากประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย จึงยึดถือหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเสียหายที่ได้รับจริง ดังนั้น โดยทั่วไปจึงไม่ยอมรับหลักเกณฑ์เรื่องค่าเสียหายในเชิงลงโทษ อย่างไรก็ตาม แม้การกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษจะมุ่งลงโทษจำเลย ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ทางอาญา แต่ที่จริงแล้วเป็นเพียงโทษอย่างหนึ่งในทางแพ่งเท่านั้น ไม่ใช่เป็นโทษในทางอาญา วิทยานิพนธ์นี้จะวิเคราะห์ว่า หลักเกณฑ์เรื่องค่าเสียหายในเชิงลงโทษนี้อาจนำมาใช้ในระบบกฎหมายไทยได้หรือไม่ เพื่อช่วยทำให้กฎหมายลักษณะละเมิดมีผลบังคับอย่างแท้จริงในการควบคุมพฤติกรรมของประชาชนในสังคม และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย

ภาควิชา ..... นิติศาสตร์
สาขาวิชา ..... นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

KRISANA PISNUKOSOL : PUNITIVE DAMAGES. THESIS ADVISOR : ASST.
PROF. CHARNVIT YODMANEE, 110 PP.

Punitive Damages are damages awarded to the injured party over and above the normal award of compensation, and awarded owing to the severity of the violation, with the objective of punishing the defendant who has deliberately violated the law and the rights of others. Apart from being awarded mostly in cases of tort, such damages are also awarded in cases of breach of contract.

Retribution and deterrence are the theoretical principles underlying the assessment of damages to be awarded. The award of punitive damages is found in Common Law systems; it is not part of the concept of the Roman legal system, nor is it known in the Civil Law.

As Thailand has been under the influence of the Civil Law system, the awarding of damages is based on the actual loss suffered by the injured party. Consequently, and in general, the concept of punitive damages does not exist in the Thai legal system. In any case, even though the objective of an award of punitive damages is punitive, as in criminal law, it is a punishment under Civil Law, not criminal law. This dissertation analyses the principle of the award of punitive damages, and endeavours to ascertain whether it might be useable in the Thai legal system in order to make the law of torts more enforceable and render justice to the damaged person.

ภาควิชา ..... นิติศาสตร์
สาขาวิชา ..... นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์วิษณุ เครื่องงาม และท่านอาจารย์
ชาญวิทย์ ยอดมณี ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นที่ปรึกษา และให้คำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่ง
สำหรับข้าพเจ้า กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล ท่านอาจารย์มูรธา
วัฒนะชีวะกุล ท่านอาจารย์สมโชค เจริญลาภ ท่านอาจารย์คัมภีร์ แก้วเจริญ และท่าน
อาจารย์สุขุม ศุภนิตย์ ที่ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ ตลอดจนสละเวลาอันมีค่า เป็นกรรมการ
สอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์จรัญ ภักดีธนากุล ผู้ก่อให้เกิดข้าพเจ้า
ริเริ่มงานศึกษาวิจัย เรื่องนี้

ขอขอบคุณ คุณไพบุลย์ ลี้มสุวรรณ คุณชาย พิษณุโกศล คุณอารุณี พิษณุโกศล
และคุณ ปวีณา พิษณุโกศล ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการศึกษาวิจัยนี้มาโดยตลอด

ขอขอบคุณ คุณอดุลย์ อุดมผล คุณบุญศรีรัตน สมบูรณ์ ตลอดจนญาติ มิตร และ
ผู้ร่วมสังคมทุกท่านที่มีได้เอื้อนามสำหรับความช่วยเหลือต่าง ๆ และขอขอบคุณสรรพสิ่งรอบกาย
ที่ก่อให้เกิดแรงกาย ก่าลังใจ และสติปัญญา ทั้งในทางตรงและทางอ้อมให้ข้าพเจ้าทำงานศึกษา
วิจัยนี้ได้จนลุล่วง

และ ณ โอกาสนี้ ข้าพเจ้าขอระลึกบุญคุณพระคุณบิดามารดา ผู้เป็นบุพพอาจารย์ และ
คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ข้าพเจ้าทั้งในอดีตและปัจจุบัน จนทำให้เกิดงานอันเป็น
วิทยานิพนธ์นี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ที่มาของการศึกษาวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย	2
1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษาวิจัย	3
1.4 ทฤษฎีและสมมติฐานในการศึกษาวิจัย	3
1.4.1 ทฤษฎี	3
1.4.2 สมมติฐานในการศึกษาวิจัย	3
1.5 ลำดับเนื้อหาในงานศึกษาวิจัย	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
2. ที่มาและความหมายของค่าเสียหายในเชิงลงโทษ	5
2.1 ประวัติความเป็นมาของค่าสินไหมทดแทน	5
2.2 ที่มาและความหมายของค่าเสียหายในเชิงลงโทษ	8
2.2.1 เปรียบเทียบความรับผิดทางแพ่งและทางอาญา	8
2.2.1.1 ความรับผิดทางละเมิดกับความรับผิดทางอาญา	10
2.2.2 ที่มาของค่าเสียหายในเชิงลงโทษ	12
2.2.3 ความหมายของค่าเสียหายในเชิงลงโทษ	15
2.2.4 ลักษณะของค่าเสียหายในเชิงลงโทษ	16
2.2.5 แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับค่าเสียหายในเชิงลงโทษ ..	17
2.2.6 วัตถุประสงค์ของค่าเสียหายในเชิงลงโทษ	21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. หลักเกณฑ์และขอบเขตของค่าเสียหายในเชิงลงโทษในประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)	24
3.1 วัตถุประสงค์ของกฎหมายละเมิด	24
3.2 หลักเกณฑ์ทั่วไปของค่าเสียหายในเชิงลงโทษ	25
3.2.1 พหุติการณที่ให้อำนาจในการกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษ	25
3.2.1.1 ลักษณะของเจตนาร้ายที่ให้อำนาจแก่สิทธิที่จะได้รับค่าเสียหายในเชิงลงโทษ	27
3.2.1.2 การกระทำผิดโดยไม่เจตนา ประมาทเลินเล่อหรือประมาทเลินเล่อโดยจงใจ	29
3.2.1.3 กรณีประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง	31
3.2.1.4 การกระทำโดยไม่รู้ หรือโดยสุจริต หรือกระทำตามลัทธิที่กฎหมายรับรอง	32
3.2.2 การฟ้องคดีที่ทำให้เกิดสิทธิที่จะได้รับค่าเสียหายในเชิงลงโทษ	34
3.2.2.1 ความรับผิดชอบฐานละเมิด	35
3.2.3 บุคคลซึ่งมีสิทธิที่จะฟ้อง เรียกร้องได้	37
3.2.4 บุคคลที่ต้องรับผิดชอบ	38
3.2.5 ดุลยพินิจของคณะลูกขุนในการให้หรือในการระงับ	40
3.2.6 ความจำเป็นสำหรับค่าสินไหมทดแทน	41
3.2.6.1 ความจำเป็นสำหรับมูลค่าความผิดที่เป็นอิสระและค่าเสียหายอันแท้จริง	43
3.2.7 สาระสำคัญที่ใช้พิจารณาในการประเมิน และจำนวนค่าเสียหาย	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	3.2.7.1	สาระสำคัญที่ใช้ในการพิจารณา 46
	3.2.7.2	จำนวนค่าเสียหายโดยทั่ว ๆ ไป 47
	3.2.7.3	ความสัมพันธ์ต่อจำนวนค่าสินไหมทดแทน 48
	3.2.7.4	การกำหนดในจำนวนที่มากเกินไปหรือไม่ พอเพียง 50
3.3		ขอบเขตการยอมรับค่าเสียหายในเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษ ... 51
	3.3.1	แนวความคิดในอดีต 51
	3.3.2	แนวความคิดใหม่ในปัจจุบัน 56
3.4		ขอบเขตการยอมรับค่าเสียหายในเชิงลงโทษใน ประเทศสหรัฐอเมริกา 59
3.5		ขอบเขตการยอมรับค่าเสียหายในเชิงลงโทษในประเทศอื่น ๆ ... 60
3.6		ผลจากการนำหลักเกณฑ์เรื่องค่าเสียหายในเชิงลงโทษมาใช้ใน ประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) 61
	3.6.1	ข้อโต้แย้ง 61
	3.6.2	ข้อสนับสนุน 63
4.		หลักเกณฑ์และขอบเขตของค่าเสียหายในเชิงลงโทษในประเทศไทย และผลจากการนำหลักเกณฑ์เรื่องค่าเสียหายในเชิงลงโทษมาใช้ 67
	4.1	หลักเกณฑ์และขอบเขตของค่าเสียหายในเชิงลงโทษในประเทศไทย . 67
	4.1.1	ความรับผิดชอบฐานละเมิด 67
	4.2	ผลที่จะได้รับจากการนำหลักเกณฑ์เรื่องค่าเสียหายในเชิงลงโทษมา ประยุกต์ใช้ในประเทศไทย 89
	4.2.1	ผลดี 90
	4.2.2	ผลเสีย 92

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
๕. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม	101
ประวัติผู้เขียน	110